

žganja, oziroma živčevja. Treba je pripomniti, da je veliko teksta za tako majhno obliko in ceno in da nobena važna stvar ni izpuščena. Pravzaprav bodo te brošure najbolj s pridom brali dijaki in takozvani srednji sloji, ker naše ljudstvo o resnicah, ki se tu branijo, hvalabogu splošno in resno še ne dvomi.

Rad jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 178. Zagreb, 1909. Ta zvezek „Rada“ obsega zgodovinsko-filološke in modroslovne stvari. Zanimiva je popolnoma v krščanskem smislu spisana razprava dr. Gjuro Arnolda: „Monizam i kršćanstvo“, o čemer je pisatelj l. 1909 predaval v slavnostni seji jugoslovanske akademije. Med ostalimi sestavki ima večjo vrednost nadaljevanje Tkalcičeve razprave o „Staroj zagrebačkoj trgovini“ in dr. Prohaskova študija o baroku v hrvaški književnosti („Ignjat Dordić i Antun Kanižlić“), ki je pa bolj za slovstvenega zgodovinarja. Dr. Boranić je spisal študijo „Onomatopoejske riječi za životinje u slavenskim jezicima“, v katerih bo filolog marsikaj zase našel.

Divlji makov cvijet. ? — Originalna tiskovina! Avtor neznan, neznana tiskarna, 23 strani, od teh 8 praznih, 12 pesmi, ena uvodna, ena na koncu, torej 14, vsaka kvečjemu po osem vrst brez naslova, posvečeno „Tebi, drago die, divlji makov cviete!“, pa vse neskončno naivno in otročje.

„Kad poludim, ne daj Bože! —
nemojte me bičem biti,
ta dosta sam bijen bio
i morao suze liti ...

Da krenula nije vjerom —
nastojte me uvjeriti,
i vjerujte, isti čas će
pamet mi se povratiti.“

Kakor se vidi, po vsebini in obliki popolnoma nezrelo in brezsmiselno. Najbrže je avtor to reč sam sebi v uteho svojih velikih srčnih bolečin založil. Zato pa se ga ne sme preostro soditi, svetovati pa bi mu bilo, naj, dokler izda prihodnje svoje pesmi, počaka najmanj še deset let.

To in ono.

Pomladanska razstava v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani.

Stara tradicija umetniških središč je, da izlagajo vsako pomlad v domačem razstavišču domači umetniki; ko Vesna prisije na domačo grudo, razlije tudi Živa, zaščitnica umetnosti, svoje žarke nanjo. Ti tradiciji so sledili slovenski umetniki ter so priredili slovensko pomladansko izložbo.

Drugi pot se je to zgodilo. Lanska slovenska umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu je podajala stadij ravno tedajšnjega stvarjanja naših umetnikov, razstavljena so bila večinoma najnovejša dela, dočim so se predstavili v letošnji pomladanski razstavi umetniki bolj v celoti ter so izložili tudi dela starejšega data, nekateri celo iz leta 1904. Nekaj naših umetnikov je sedaj izostalo, zato pa so drugi poslali tem več stvari v paviljon.

Splošni vtis te razstave je prav dober, aranžma, ki sta ga izvršila Jakopič in Žmitek, je fin, sortiment del strožji kot pri prvi slovenski izložbi, vendar bi pa par del lahko v prid razstavi mirno pogrešali. Brez ozira na kakovost je aranžma gotovo še okusnejši in odličnejši, če je razstavljenih manj del. Upam, da so letos umetnine tudi širšemu občinstvu bolj pristopne kot so bile lanske stvari.

Naši trije najizrazitejši umetniki Jakopič, Jama in Grohar imajo skupaj dobro petino vseh razstavljenih del, dočim jih ima Žmitek sam prav toliko kot ti trije skupaj. Tudi Zajec je poslal izredno mnogo, vendar po obsegu manjših plastik.

Lani sem na tem mestu poudarjal, da je umetnina tem večje vrednosti, čim več ima duhovne vsebine, t. j. umetniške ideje, čuta, izraza v sebi, čim večja intenziteta umetnikove duše diha iz umotvora; ta maksima je prav gotovo mero-dajna za letošnjo pomladansko razstavo. Če primerjamo umetnine med seboj, vidimo takoj, da nam le tiste slike zapuste trajen vtis lepote, v katere je avtor vložil polno umetniško zadivljenost in razgibanost, dasi mu je morda v tehniki kaka malenkost izpodletela; nasprotno pa nas

puste tehnično neoporečne slike hladne ter nam vzbujajo le občudovanje znanja stvariteljevega, kar po mojem mnenju nikakor ne zadostuje za polnovrednost umotvora. S tem pa nikakor ne trdim, da je tehnično dovršenost omalovaževati, nasprotno je najvišjo popolnost iskati v harmoniji duhovnega izraza in tehničnega znanja, ni pa nikdar postavljati prvega na drugo mesto, kajti tehnična dovršenost je le sredstvo za podajanje duhovne vsebine umotvora, lepote same. V tem oziru je grešil naturalizem, ker je postavil tehniko in vernost posnemanja za cilj, mesto da bi ju smatral le za sredstvo. Z veseljem pa mora vsakdo konstatirati, da je v letošnji razstavi manj naturalističnih stremiljenj kot v prvi izložbi v Jakopičevem paviljonu.

Predvsem je veliko duhovnega izraza v nekaterih Jakopičevih slikah. Že Jakopičeva prva dela, ki jih je pred leti razstavljala, so kazala eminentno to svojstvo ter je imel Jakopič iz vsega početka namen s svojo umetnostjo uveljavljati umetniške ideje. V tem oziru je dovršena mala slička „Pomlad“, ki predstavlja motiv iz ljubljanskega mirja: ledino, z veliko lužo v ospredju, v ozadju se dviga trnovska cerkev. Hrepenenje, ki plava v ozračju zgodnje pomladi, diha iz nje. Slička, prima vista izvršena, v enostavnih zamazano zelenih in vijoličastih tonih, nekaj potez, v katerih se zrcali gladina vode, prebujajoča se ravan in oni tajni svit neba, je umotvor, vlit iz enega kalupa. Še lepša je krajina „V gozdu“. Ob robu gozda se dvigajo kvišku vitki bori, pod njimi sanja sočnozeleno grmovje in robidovje, v gozdni hlad stopa belo oblečena ženska postava. Spredej v gozdu tihi mir, zunaj gozda se siplje zlato iz jasnega neba v jakem žarenju. Luč je tu nad vse fina, ono nepojmljivo trepetanje solčnih žarkov, ki se lomijo na prehodu iz žarečega dneva v gozdno poltemo po deblih in ki se prikradejo tu in tam na rjava gozdna tla, se je mojstru izredno posrečilo. Barve na terenu so same zase barvna simfonija. Kontrast med gozdnim mrakom in solncem tam zunaj in popolna ubranost celote daje veliko umetniško vrednost temu delu. Zelo intenziven izraz ima tudi „Ikona“. Par potez svetlomodrih